

Seat No.

M.A. (2022) (SEM/CR) CBCS Part-II Semester-III Examination: Oct/Nov.-2023
Sanskrit (Compulsory) Paper-XII
SANC32: Yog Darshan

Day and Date: Wednesday, 13/12/2023

Total Marks: 60

Time: 11.00 AM To 1.00 PM

सूचना: :

1. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

- 1 पुढीलपैकी चित्तवृत्ती कोणती?
अ) विकल्प ब) क्षिप्त क) निरुद्ध ड) मूढ
- 2 ..... मिथ्याज्ञानमतद्रूपप्रतिष्ठितम् ।
अ) विकल्प ब) निद्रा क) प्रमाण ड) विपर्यय
- 3 अभावाच्या प्रतीतीचा आधार असणारी वृत्ती ..... होय.
अ) प्रमाण ब) विपर्यय क) निद्रा ड) विकल्प
- 4 मृदू, मध्य व अधिमात्र उपायांद्वारे योगी ..... प्रकारचे होतात.
अ) ३ ब) ६ क) ९ ड) १०
- 5 योगानुकूल अवस्था ..... ही आहे.
अ) एकाग्र ब) निरुद्ध क) विक्षिप्त ड) क्षिप्त
- 6 क्लेश, कर्म, विपाक व आशय यांच्याशी कसलाही संबंध नसलेला एक पुरुषविशेष ..... होय.
अ) गुरु ब) शिष्य क) सेवक ड) प्रधान
- 7 ..... म्हणजे समाधी साधनेत भूमिकेची प्राप्ती न होणे.
अ) अनवस्थितत्व ब) अलब्धभूमिकत्व क) अविरति ड) प्रमाद
- 8 ..... म्हणजे प्राप्त झालेल्या भूमिकेमध्ये चित्ताचे प्रतिष्ठीत न होणे.
अ) अलब्धभूमिकत्व ब) अनवस्थितत्व क) प्रमाद ड) अविरति
- 9 योगदर्शनानुसार अविद्या ..... प्रकारची आहे.
अ) २ ब) ५ क) ८ ड) १०
- 10 वस्तुशून्य ..... वृत्तिला म्हटले आहे.
अ) संकल्प ब) अध्यास क) निधिध्यास ड) विकल्प
- 11 पतंजलीने योगसूत्रांची एकूण संख्या ..... आहे.
अ) ५० ब) ९५ क) १०० ड) १९५

- 12 पतंजली योगसूत्राचा दुसरा अध्याय ..... आहे.
अ) कैवल्य ब) समाधी क) साधन ड) विभूति
- 13 लिंग लिंगी वर आधारित ..... प्रमाण आहे.
अ) आगम ब) विकल्प क) अनुमान ड) प्रत्यक्ष
- 14 धारणा, ध्यान आणि समाधि योगाच्या ..... साधन आहे.
अ) बहिरंगाचे ब) अंतरंगाचे क) मध्यमाचे ड) निम्नाचे
- 15 पतंजली योगसूत्रानुसार दुःख निवृत्तीचा उपाय ..... आहे.
अ) ध्यान ब) धारणा क) विवेकख्याती ड) मुद्रा

Q.2. टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

- 1 संप्रज्ञातसमाधिः।
- 2 अभ्यासः।
- 3 भवप्रत्ययो विदेहप्रकृतिलयानाम।
- 4 भारतीय तत्त्वज्ञान आणि योगदर्शन.

Q.3. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

- 1 निद्रा वृत्ती थोडक्यात स्पष्ट करा.
- 2 ईश्वराचे स्वरूप थोडक्यात स्पष्ट करा.
- 3 व्यासभाष्याची माहिती थोडक्यात लिहा.
- 4 पतंजलीची ग्रंथसंपदा थोडक्यात लिहा.

Q.4. सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

- 1 योगदर्शनातील प्रमाणविचार सविस्तर स्पष्ट करा.
- 2 योग अन्तरायाचे सविस्तर वर्णन करा.

*****

Model Answer Paper

M.A. (2022) (SEM/CR) CBCS Part-II Semester-III Examination: Oct/Nov.-2023
Sanskrit (Compulsory) Paper-XII
SANC32: Yog Darshan

Day and Date: Wednesday, 13/12/2023
Time: 11.00 AM To 1.00 PM

Total Marks: 60

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

1 पुढीलपैकी चित्तवृत्ती कोणती?

अ) विकल्प ब) क्षिप्त क) निरुद्ध ड) मूढ

Option 1

2 ..... मिथ्याज्ञानमतद्रूपप्रतिष्ठितम् ।

अ) विकल्प ब) निद्रा क) प्रमाण ड) विपर्यय

Option 4

3 अभावाच्या प्रतीतीचा आधार असणारी वृत्ती ..... होय.

अ) प्रमाण ब) विपर्यय क) निद्रा ड) विकल्प

Option 3

4 मृदू, मध्य व अधिमात्र उपायांद्वारे योगी ..... प्रकारचे होतात.

अ) ३ ब) ६ क) ९ ड) १०

- Option 3
5 योगानुकूल अवस्था ..... ही आहे.
अ) एकाग्र ब) निरुद्ध क) विक्षिप्त ड) क्षिप्त
- Option 2
6 क्लेश, कर्म, विपाक व आशय यांच्याशी कसलाही संबंध नसलेला एक पुरुषविशेष ..... होय.
अ) गुरु ब) शिष्य क) सेवक ड) प्रधान
- Option 1
7 ..... म्हणजे समाधी साधनेत भूमिकेची प्राप्ती न होणे.
अ) अनवस्थितत्व ब) अलब्धभूमिकत्व क) अविरति ड) प्रमाद
- Option 2
8 ..... म्हणजे प्राप्त झालेल्या भूमिकेमध्ये चित्ताचे प्रतिष्ठीत न होणे.
अ) अलब्धभूमिकत्व ब) अनवस्थितत्व क) प्रमाद ड) अविरति
- Option 2
9 योगदर्शनानुसार अविद्या ..... प्रकारची आहे.
अ) २ ब) ५ क) ८ ड) १०
- Option 2
10 वस्तुशून्य ..... वृत्तिला म्हटले आहे.
अ) संकल्प ब) अध्यास क) निधिध्यास ड) विकल्प
- Option 4
11 पतंजलीने योगसूत्रांची एकूण संख्या ..... आहे.
अ) ५० ब) ९५ क) १०० ड) १९५
- Option 4
12 पतंजली योगसूत्राचा दुसरा अध्याय ..... आहे.
अ) कैवल्य ब) समाधी क) साधन ड) विभूति
- Option 3
13 लिंग लिंगी वर आधारित ..... प्रमाण आहे.
अ) आगम ब) विकल्प क) अनुमान ड) प्रत्यक्ष
- Option 3
14 धारणा, ध्यान आणि समाधि योगाच्या ..... साधन आहे.
अ) बहिरंगाचे ब) अंतरंगाचे क) मध्यमाचे ड) निम्नाचे
- Option 2
15 पतंजली योगसूत्रानुसार दुःख निवृत्तीचा उपाय ..... आहे.
अ) ध्यान ब) धारणा क) विवेकख्याती ड) मुद्रा

Option 3
Q.2. टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

1 संप्रज्ञातसमाधिः।

Ans:

2 अभ्यासः।

Ans:

3 भवप्रत्ययो विदेहप्रकृतिलयानाम।

Ans:

4 भारतीय तत्त्वज्ञान आणि योगदर्शन.

Ans:

Q.3. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

1 निद्रा वृत्ती थोडक्यात स्पष्ट करा.

Ans:

2 ईश्वराचे स्वरूप थोडक्यात स्पष्ट करा.

Ans:

3 व्यासभाष्याची माहिती थोडक्यात लिहा.

Ans:

4 पतंजलीची ग्रंथसंपदा थोडक्यात लिहा.

Ans:

Q.4. सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

1 योगदर्शनातील प्रमाणविचार सविस्तर स्पष्ट करा.

Ans:

2 योग अन्तरायाचे सविस्तर वर्णन करा.

Ans:

*****